

רל

50

פ ר ט י כ ל :מס. 15/ג

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
ירושלים, יום ד', ג' בשבט תשי"א - 10.1.51

חברי הועדה הנוכחים: נ. ניר - היו"ר

ע. אסף

י. בדר

ד. בר-רב-האי

ח. בן-אשר

מ. בן-עמי

י. הררי

ז. ורהפטיג (באחור)

ע. ז'בוטינסקי

י. כסה

א. פרמינגר

י. קליבנוב

א. חבורי

מוזמנים:

פ. רוזן - שר המשפטים

ח. צדוק - המשנה ליועץ המשפטי.

הישיבה נפתחה בשעה 08.30.

היו"ר נ. ניר: אני מצטער לפתוח את הישיבה באחור של חצי שעה.

חוק לפניעת הפקעת שערים וספטרות.

סעיף 1.

"בחוק זה, "עבירה נגד המשק" פירושו - עבירה על אחד
החוקים המפורטים בחוספת לחוק זה"

בסעיף זה אין כל הסתייגות.

היו"ר נ. ניר:

הסעיף נחקבל.

סעיף 2.

"(א) בית דין למניעת הפקעת שערים וספטרות (להלן - "בית דין")
יוקם -

- (1) ליד כל בית משפט מחוזי;
- (2) ליד כל בית משפט שלום, שר המשפטים הודה בצו שפורסם
ברשומות, כי יוקם לידו בית דין.

(ב) מקום מושבו ותחום שיפוטו של בית דין יהיה כמקום מושבו
וכתחום שיפוטו של בית המשפט שלידו הוקם."

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שיערים וספסרות.

היו"ר נ. ניר: בסעיף זה הסתייגויות לחבר הכנסת בדר ולחבר

הכנסת ורהפטיג. הצעת חבר הכנסת בדר: "ליד

כל בית משפט מחוזי יוקם בית-דין למניעת הפקעת שיערים וספסרות (להלן -
"בית דין"). הצעת חבר הכנסת ורהפטיג: "ליד כל בית משפט שלום יוקם
בית-דין למניעת הפקעת שיערים וספסרות (להלן -"בית דין")."

י. בדר: מפאת גודל העונש, בית המשפט הטבעי לעניינים אלה

הוא בית-המשפט המחוזי. יש דברים מסויימים

שיש אולי הגיון בכך שתהיה גמישות מסויימת ביחס אליהם. אבל כשאני עומד
בפני אפשרות, על כל פנים אפשרות תיאורטית, שתהיה החלטה ע"י בית-משפט
השלום בלבד - - - (א. אסף: לפי הצעת הרוב, יהיה גם בית-משפט שלום
וגם בית-משפט מחוזי). כל זמן שקיימת הצעה ביחס לבית-משפט שלום, אני עומד
על הצעתי.

י. קליבנוב: היות ורוב חברי הועדה לא היו בוועדת המשנה,

והיות והדיון שלנו פה היה קצר, אני מרשה לעצמי

לשאול מה ההבדל בין שני בתי-הדין. האם יש הבדל בסמכויות ובחפיקים בין
שני בתי-דין אלה?

ח. צדוק: עלי לומר לחבר הכנסת בדר: גם בהצעת רוב הועדה

היסוד הוא בית המשפט המחוזי. כלומר, קיים בית

דין ליד כל בית משפט מחוזי, אבל החוק מאפשר לשר המשפטים להרכיב בית דין
מיוחד ליד בית משפט השלום במקרים מסויימים כשהתנאים המיוחדים ידרשו
זאת. ביסוד יש איפוא זהות בין עמדתו של חבר הכנסת בדר ובין עמדת הרוב.

ביחס לשאלתו של מר קליבנוב: כמובן שסמכות בתי

דין אלה נתונה ביד הועדה כחומר ביד היוצר. היא יכולה לחבוע את אותה

הסמכות לבתי דין שונים, ויכולה להבדיל בין הסמכויות של בתי הדין האלה.

לפי המצב כיום, לכל בית דין יש אותה סמכות עניינית, כלומר: הוא רשאי

לדון באותן העבירות, אלא שאין צו אותה סמכות הענישה. שופט מחוזי רשאי

להטיל עונש יותר גדול מאשר שופט שלום. בסעיף 5 לחוק זה יש פירוט העונשים,
וכשנגיע לסעיף זה, נוכל לדון על זאת.

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט

10.1.51

חוק למניעת הפקעת שטחים ופספוסות.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד נוסח הועדה - 6
נגד - מיעוט.

נוסח הועדה נתקבל.

הסתייגות לי. בדר וז. ורהפטיג, ומ. בן-עמי.

אני עומד על הסתייגותי רק עם ורהפטיג

י. בדר:

יעמוד על הסתייגותו.

(בשם הועדה יגן בר-רב-האי על הסעיפים בהם
יש הסתייגות לורהפטיג.)

סעיף 3.

"(א) בית דין ידון בשלשה: אב בית הדין ושני נציגי ציבור.
(ב) כאב בית הדין ישמש שופט של בית המשפט שלידו הוקם בית
דין.
(ג) כנציגי ציבור ישמשו אנשים שנחמנו על ידי שר המשפטים,
מתוך רשימות מועמדים שהוגשו לו על ידי רשויות מקומיות,
להיות נציגי ציבור לצורך חוק זה. הודעה על מינוי נציגי
ציבור תפורסם ברשומות."

בסעיף זה הסתייגות לפרמינגר, בדר

היו"ר נ. ניר:

ורהפטיג, והסתייגות נוספת לפרמינגר.

פרמינגר מציע: "נציגי הציבור יוגרלו מתוך רשימה המוצעת על ידי כל
הגורמים הציבוריים שבאותה הרשות המקומית בהתאם למשקלם%. בדר מציע:
"אחמנה פנל רחב מאוד של אנשים בעלי תכונות מסוימות (לפחות גיל 30, ידיעת
השפה העברית וכו') שמחוכו יבחרו נציגי הציבור בדרך של הגרלות."
ורהפטיג מציע: "נציגי הציבור יתמנו על ידי שר המשפטים לאחר התייעצות עם
שר הפנים." והצעתו הנוספת של פרמינגר: "להוסיף סעיף קטן (ב): "נציג ציבור
שנעדר משיבת בית-הדין דינו - מאסר עד חודש או קנס עד חמש מאות לירות, או
שני העונשים כאחד."

ההצעה הזאת מנסה להתגבר על אחד

א. פרמינגר:

המכשולים בצורך נציגי הציבור לדיון על

משפטים אלה: חוסר הרכבים. לדעתי, העובדה שחברים הרכבים נובעת משיטת
המינויים. עד כה היו ממנים את נציגי הציבור מתוך רשימה מצומצמת, והיו
אלה רק אנשים מסויימים. לפי הצעתי, כל גורם ציבורי במועצה המקומית או
ברשות המקומית המקבילה, יציע מועמדים. הרשימה תורכב בהתאם למשקלם של

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

10.1.51

חוק למניעת הפקעת שטחים ומספרות.

א. פרמינגר:

הגורמים השונים, ומתוך רשימה זאת יגרילו את ההרכבים. ע"י כך אפשר יהיה להרכיב מספר מספיק של הרכבים, לפי הצורך. כך נשיג כמה דברים: (א) יהיה גורם ציבורי אחראי על כך שמי שנמצא ברשימה יבוא כשיידרש לכך, מכיון שהוא יוצע לתפקיד זה אחרי המלצת גורם ציבורי; (ב) הרשימה תהיה לפי יחסי הכוחות; (ג) אפשר יהיה להרכיב הרכבים לפי הצורך. (ע. אסף: ומה יהיה אם כל המוגרלים להרכב מסוים יהיו מרשימה אחת?) אני מודה שיש סכנה כזאת. אך השיטה הקיימת הוכיחה כי הסכנה הזאת קיימת בה שבעותיים. עד כה היו ממונים נציגי ציבור שהיו מזכים את הנאשמים. גם נציגי משרד המשפטים העידו כי המציאות היא שאנשים אלה אינם באים למשפטים מפני שהם הולכים לעסקיהם. זה מראה לאיזה סוג הם שייכים, מפני שבשביל פקיד או איש המעמד הבינוני, שלוש לירות יכולות להיות פיצוי מספיק כדי שלא ילכו לעבודה. המדינה, לדעתי, צריכה לדאוג לסידור הדבר במקום העבודה. עובדה שניה היא כי נציגי הציבור שהיו עד כה, היו מקלים בדין. אינני אומר כי הצעתי אידיאלית, אבל אם אפשר לזוז מנקודת הקפאון ולהוציא את התפקיד הזה מידי כת סגורה ומצומצמת, אני חושב שזה יכול להיות פתרון.

י. בדר: קודם כל, צריך לשמור על קווליפיקציות

מסוימות של האנשים האלה. צריך להיות

גיל מינימלי; אני מציע - שלושים שנה.

או' ואבוי לאותו שיפוט שופטיו יהיו

מרשימה אחת. השיפוט הזה יהיה פטול מראש בעיני רבים, ובעמל רב נבנתה בארץ שיטת בתי-משפט שיש בה, בכל זאת, אמון כללי. למה לפגוע בשיטה הזאת?

לדעתי, הרשויות המקומיות צריכות להרכיב

את הרשימות, ואלה צריכות להיות רשימות רחבות של מאות אנשים. נוסף לכך, יש לתת לשר המשפטים זכות להוציא אנשים מרשימה שהוצעה ע"י הרשת המקומית. הרכב השופטים לכל משפט ייקבע ע"י הגרלה.

בהצעתי, אין שום דבר מהפכני. ברוב

הארצות נבחרים המושבעים ע"י הגרלה, וברוב הארצות קיים דיאן ביחס למושבים, שלחביעה הכללית יש זכות להוציא אנשים מהרשימה הכללית. רשימה כזאת תהיה ניטרלית וטובה במאה אחוז, מאחר שיידרשו גם קווליפיקציות.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שטחים וספסרות.

י. בדר: לדעתי, בנוגע לאמצעים להבטחת השתתפותם של נציגי הציבור, קיימת אצלנו רגישות ועדינות גדולה מדי. המושבע בצרפת הוא איש מכובד מאוד. בכל זאת, אם אינו בא למשפט, הוא מקבל קנס. אינני חושב שיש בכך פגיעה בעמד של הדיין או השופט אם אומרים שיקבל קנס כאשר לא יבוא למשפט. זה אמצעי מספיק להבטחת השתתפותם של נציגי הציבור, לא רק בגלל ההפסד הכספי, אלא מפני שהקנס עצמו, יש לו גם תגובה מוסרית. קנסות כאלה צריכים להיות מוטלים ע"י פרוצדורה מיוחדת; לא ע"י משפט, אלא ע"י נשיא ב"ד המחוזי, ללא ערעור. לדעתי, אם לא תהיינה לשופטים האלה פריבילגיות הנתונות לשופט מקצועי, הדבר עלול להקטין את אמון הציבור בהם. בין כך ובין כך מדברים על המפתח המפלגתי במשרד המשפטים. כדאי לשמור לפחות על הצורה התיצונית של העניין.

ז. ורטהפטיג: מינוי נציגי הציבור - כפי שהציעה הועדה -

ייעשה מתוך רשימת מועמדים שתוצע ע"י הרשויות המקומיות. הקשרים עם הרשויות המקומיות מרוכזים במשרד הפנים. אין זה בריא שכל משרד יקיים קשרים עם הרשויות המקומיות על דעת עצמו, שלא דרך הצינור המתאים. בכלל, אין זה כשיש בממשלה יחסים כאלה שאי אפשר ללכת דרך הצינור המקובל והמתאים. אם שר המשפטים זקוק לנציגי ציבור ואינו יכול למנותם אלא לפי המלצת הרשויות המקומיות, הדבר צריך להיות מרוכז בידי שר הפנים. אני מסכים כי גם אם ישאר הניסוח המוצע ע"י הועדה, גם אז יתיעץ שר המשפטים עם שר הפנים, כי שר הפנים הוא הממונה על הרשויות המקומיות, יודע את האנשים ומקיים את הקשר עם המקומות. מכיון שברוב החוקים מקובל לכתוב "שר זה וזה בעת העצות עם שר זה וזה" - רק אחמול קבלנו בחוק בעניין הפטנטים: "שר הבטחון בהתיעצות עם שר הפנים" - אין הנוסח הזה פסול. נדמה לי שאי התיעצות עם שר הפנים בעניין זה, אינה בריאה. על כן אני מציע לקבל זאת.

א. פרמינגר: להסתייגותי השניה: הבעיה היא אותה הבעיה.

עלינו לחשוב גם על הדרך לספק מספר מספיק

של שופטים, וגם להבטיח שהשופטים האלה יבואו למשפט. במידה שהייתי בעד מתן זכויות רחבות לנציגי ציבור, אני גם בעד זה שנחייב אותם לבוא. לכן הצעתי להטיל קצת עונש עד חודש מאמר, במקרה ששופט לא יבוא למשפט. לא

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שטחים וספסרות.

א. פרמינגר:

אתנגד אם יציעו לכך דרך ארמיניסטרטיבית. אני אקבל כל תיקון בענין זה, אבל אני בעד זה שתהיה סנקציה בענין זה, ושהיא תהיה רשומה בחוק.

הייתי מציע לקבל את ארעיון של

ז. ורהפטיג:

פרמינגר, אבל לא בצורה כזאת. אני

מציע כי היעדרו של נציג ציבור תיחשב כהיעדרו של עד, ותהיינה לגבי מקרה זה אותן הסנקציות שישנן כשעד נעדר מבית המשפט. העד, במקרה כזה, יכול לקבל קנס או להיות נדון על בזיון בי"הד. (א. פרמינגר: אני מסכים לכך).

הדיון בשאלה זאת כבר נחקים בוועדה,

ח. צדוק:

וכבר נתקבלה החלטה. הנוסחה המונחת

לפניכם איננה הצעת הרוב אלא החלטה שנתקבלה במליאת הוועדה ביום ה-22.11.50. אני מצטער שלא עמדתי על כך לפני שהתחיל הדיון. במליאת הוועדה לא נתקבלה הצעת רוב הוועדה, אלא בתוספת שהציע חבר הכנסת בר-רב-האי. הרוב בוועדת המשנה הציע כי שר המשפטים יהיה זה אשר ימנה את נציגי הציבור. חבר הכנסת בר-רב-האי הציע כי שר המשפטים ימנה את נציגי הציבור מתוך רשימות מועמדים שיהציעו ע"י הרשויות המקומיות. התיקון נתקבל ונרשמה הסתייגות לפרמינגר להצעתו והסתייגות לחבר הכנסת ז'בוטינסקי להצעתו של חבר הכנסת בדר. כמו כן נרשמה הסתייגות לחבר הכנסת ורהפטיג להצעתו בענין שר הפנים. הנוסחה של סעיף 3(ג), היא איפוא, הנוסחה שנתקבלה ע"י רוב הוועדה.

החלטנו לדון מחדש בכל החוק.

ז. ורהפטיג:

אני מציע שהרשימות תוצענה ע"י הרשויות

ע. אסף:

המקומיות ותכלולנה מועמדים מכל הגופים

הציבוריים שישנם במועצה. כמו כן אני מציע שלא תהיה הגרלה. (א. פרמינגר: אני מתנגד למינויים). זה כדי למנוע אפשרות שמועצה מקומית לא תציע רשימה של חנווניים בלבד, או סוג אחר בלבד.

אם תרשו לי, אקרא מה שאמר היועץ המשפטי

ח. צדוק:

באותה ישיבה, מכיון שכל הדברים שנשמעו

כאן, היו נגד ההצעה המונחת לפניכם.

ח. צדוק:

"הרשו לי להוסיף כמה מלים ביחס

להסתהיגויות. אין לכם אמצעי בדוק יותר

לשכשלת כל השיפוט בבתי-דין אלה, מהגדלת נציגי הציבור. בכל הארצות

שבהן נהוגה הגדלת שופטים-הדיוטות שיושבים כחברי בי"ד, מטבע הדברים

נתונה לנאשם הזכות לאמר: במושבע זה אינני רוצה ונציג ציבור זה אינו

נאמן עלי. אם לא ניתנה לנאשם זכות כזאת, יכול לקרות שיסבו בדין שונאים

שלו בנפש, או מתחרים שלו במסחר וכו'. צריך, אם כן, להפוך בכלל את

הפרוצדורה: צריך לאקצא קודם לבלות ימים ושבועות בבחירת נציגי הציבור

לא ע"י שר המשפטים, לא ע"י שר הפנים ולא ע"י המועצה המקומית, אלא

ע"י הנאשם.

"לא זו בלבד. נציגי הציבור

היושבים בדין צריכים להיות בעלי כמה וכמה פגולות. בין הפגולות האלה -

ואני רוצה להסתפק במינימום - הם צריכים לדעת קרוא וכתוב עברית, להיות

שומרי חוק, לעמוד על כך שהחוק, לרבות כל החוקים הכלכליים שאנחנו

שומעים עליהם היום, יישמרו, ולהיות בכלל שופטי-צדק, לשפוט בלי נטיה

ובלי משוא-פנים. ההגדלה אינה המכשיר אשר יכול לבחור את האנשים בעלי

הפגולות לכך, אפילו אם היא נעשית - כפי שהציע חבר הכנסת בדר - רק בין

אנשים שיש להם פגולות מיוחדות. אם למשל קובעים כי נציגי הציבור

צריכים לדעת קרוא וכתוב עברית, ז"א שאלה שאינם יודעים זאת יוצאים

מכלל אלה שבאים בחשבון להיות מוגרלים, אבל אין זה אומר כי אי-אפשר

יהיה להגדיל אנשים שאינם מסוגלים לשפוט. אסור לנו להתעלם מהמציאות

המרה שאנו נמצאים בה. הציבור שלנו קטן, וקשה למצוא אנשים שאינם מכירים

אחד את השני, שאינם קשורים בקשרים מסחריים או אחרים עם הנאשמים

המופיעים בפני בתי-הדין האלה; אנשים שיכולים לדון את הנאשם ללא משוא

פנים וללא דעות קדומות.

"הצעת הממשלה היתה כי שר המשפטים

ימנה את האנשים האלה בהתיעצות עם שר הפנים; הצעה שורהפטיג מציע אותה

עכשיו, כהסתהיגות. אני יכול לאמר לכם כי גם אם הסתיגותו של מר

ורהפטיג לא תתקבל, וגם אם תתקבל הנספחה המוצעת לכם ע"י ועדת המשנה, שר

המשפטים לא ימנה את נציגי הציבור סתם בחלל-ריק, אלא לאחר התייעצות עם

חברי הממשלה שיש להם קשרים הדוקים עם החוגים הנוגעים בדבר."

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שערים ומספרות.

א. פרמינגר: האם במקרה שיעשה זאת שר המשפטים,

ישנן ערובות כי לא ישוב כשופטים

אויבים בנפש של הנאשם או אנשים הקשורים איתו בקשרי מסחר?

ח. צדוק: במקרה כזה קל יותר לקבוע זאת,

מפני שאפשר לדעת זאת בשעת קביעת

הרכב בית-הדין.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

ההצעה שהשטות המקומית תציע את רשימת נציגי הציבור -

נחקבלה.

הסתייגות לי. הררי: שר המשפטים יציע
את רשימת נציגי הציבור.

בעד הצעת פרמינגר-אסף כי הרשות המקומית תרכיב
את רשימות נציגי הציבור מבאי-כוח הגורמים הציבוריים
באותה רשות מקומית
נגד
5 -
4 -

ההצעה נחקבלה.

הסתייגות לי. קליבנוב, י. הררי וז. ורהפטיג.

ח. בן-אשר: אני מציע "חוגים ציבוריים" במקום

"גורמים ציבוריים". "גורם ציבורי"

זה מושג פוליטי. ארגון אמהות עובדות, מורים וכו', אינם "גורם ציבורי".

ד. בר-רב-האי: עקרות-הבית אינן מפלגה, אבל הן

גורם.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

הוחלט: לקבל את הנוסח: "מבאי-כוח הגורמים
והחוגים הציבוריים".

בעד הצעת החוספת שהציע פרמינגר: אחרי "מבאי-כוח
הגורמים והחוגים הציבוריים" תבאנה המלים "בהתאם
למשקלם"
נגד
- מעוט.
- רוב.

ההצעה לא נחקבלה.

הסתייגות לא. פרמינגר.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.61
חוק למניעת הפקעת שערים ופססרות.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שהרכבי בתי-הדין ייקבעו ע"י שר המשפטים
- 7.
- מיעוט. בעד ההצעה שהרכבי בתי-הדין יוגרלו

הוחלט: הרכבי בתי-הדין ייקבעו ע"י שר המשפטים.

הסתייגות לא. פרמינגר וי. בדר

בעד הצעת י. בדר לקבוע קווליפיקציות מסויימות לנציגי הציבור (גיל, ידיעת השפה וכו')
- מיעוט
- רוב. נגד

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות לי. בדר.

בעד הצעה ז. ורהפטיג לכתוב בחוק כי שר המשפטים יתיעץ עם שר הפנים בקביעת נציגי הציבור
- מיעוט.
- רוב. נגד

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות לז. ורהפטיג

במקרה שתתקבל הסתייגותו של ז. ורהפטיג,

י. הררי:

אציע כי שר המשפטים יתיעץ עם עוד כמה

שרים.

הסתייגות אבנטואליה לי. הררי, במקרה שתתקבל הסתייגותו של ז. ורהפטיג.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה ששופטים ציבוריים אשר לא יבואו למשפט, יהיו צפויים לסנקציות
- רוב.
- מיעוט. נגד

ההצעה נתקבלה.

הסתייגות לי. הררי.

אני מציע כי הסנקציה תהיה: קנס עד מאה

י. בדר:

לירות שיוטל ע"י נשיא בתי-הדין המחוזי

לפי הפרוצדורה הנהוגה במקרה של בזיון ביה"ד.

אני מסכים לקנס עד מאה לירות, אבל

ז. ורהפטיג:

אני מציע כי קנס זה יוטל ע"י

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שטחים וספירות.

ז. ורהפטיג:

השופט המקצועי של אותו הפאנל. כסנקציה שצאיה אני מציע כי במקרה שנציג הציבור לא יופיעו שלוש פעמים למשפט, יימחק מהפאנל.

א. פרמינגר:

אני מציע כי נשיא ביה"ד המחוזי יקבע את העונש, לפי הנוהג לגבי בזיון בית-הדין, בגבול של עונש עד מאה לירות קנס או שבוע מאסר.

ע. אסף:

האם מינוי כל נציג ציבור מותנה בקבלת הסכמתו? אני בעד הטלת קנסות במקרה שנציג ציבור ייעדר ממשפט, אבל זה צריך להיות מותנה בכך שהמינוי יהיה בהסכמתו.

ח. צדוק:

אני מודה כי היעדרם של נציגי ציבור ללא הצדקה, הכשילה במידה מסוימת את בחי-הדין האלה. חשוב מאוד למצוא דרכים למנוע את היעדרם של נציג הציבור ממשפטים אלה. יחד עם זאת, נראה לי כי איננו יכולה להיות סנקציה, אם אין חובה להיות נציג-ציבור. אם קובעים סנקציה בענין זה, צריך לבנות מחדש את שיטת בחירת נציגי-הציבור ואת החוק בכללותו. אין בחוק שום דבר המחייב אדם להיות נציג-ציבור. לפי הנהוג עתה, אם רשום מקומית תציע אדם מסויים להיות נציג ציבור, ושר המשפטים ימנה אותו, הוא ראוי לכתוב למחרת מכתב ולטעון כי אינו רוצה במינוי זה, ואין שום דבר אף המחייב אותו לשאת למלא את תפקידו. כלומר: כל הבנין הזה מבוסס על התנדבות. אם רוצים בסנקציות בענין זה, אני חושב כי צריך לבנות את החוק מחדש.

היו"ר נ. ניר:

כבר הצבענו על זאת. לדעתי, אין רשות לנציג ציבור להתפטר.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שערים וספסרות.

הדבר אשר לו אני דואג הוא שאם

ח. צדוק:

נכנס פנקציה פלילית על העדרות משיבה

כאשר נציגי הציבור האלה רשאים להתפטר מתפקידם, הם דוקא יתפטרו,
כדי לא לעמוד בפני אפשרות של משפט.

אני מציע לעשות רויזיה של

י. קליבנוב:

ההחלטה בענין הסנקציות.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

הוחלט: לא לעשות רויזיה של ההצבעה בשאלת
הסנקציות.

מזאאמא:

אני מציע שהסנקציות תוטלנה רק

ז. ורהפטיג:

במקרה שלא היתה סיבה מספקת להיעדרו

של נציג הציבור.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

הצעה ז. ורהפטיג - נתקבלה.

אני מציע להוסיף פיסקא האומרת שתוך

ע. אסף:

14 יום מיום פירסום רשימת נציגי

הציבור, מי שיודיע על התפטרותו יוצא מהרשימה. אם נציג ציבור אינו
מתפטר מתפקידו זה, התפקיד מחייב אותו.

ההצעה נתקבלה.

אני מקבל את התוספת שהציע אסף, שנציג

ח. צדוק:

הציבור יהיה רשאי להתפטר תוך 14 יום

מיום פירסום רשימת נציגי הציבור. אך, בכל זאת אינני רוצה כי אחרי

14 יום, דרך ההתפטרות תהיה סדומה בפניו, כלומר, שאחרי 14 יום

הדרך היחידה לנציג ציבור לצאת מהרשימה, היא דרך הפיטורים. לכן

הייתי מציע כי אחרי 14 יום תהיה אפשרות להתפטר מתפקיד זה, בהסכמת

שר המשפטים.

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט

10.1.51

חוק למניעת הפקעת שערים וספסרות.

אנתנו חיים במשטר חופשי ואין אצלנו

ע. אסף:

כפייה. גם שופט יכול להחפז. כוונה

החלטתנו היתה כי אחרי 14 יום אפשר יהיה להטיל פנקציות על נציג צבור

שנעדר ממשפט, עד אשר הוא אינו מתפטר מתפקידו.

הי"ד נ. ניר:

ה צ ב ע ה

ההצעה שהסנקציה על שופטי צבור תהיה בגבול של
קנס על 100 ל"י -

נחקבלה.

אני חושב שהמטיל את העונש על נציג

י. בדר:

צבור צריך להיות חמיד נשיא בית המשפט

המחוזי. לא יתכן שיעשה זאת השופט המקצועי היושב באותו הפאנל. מוכרח

לעשות זאת מי שנמצא מחוץ לאותו ענין.

הי"ד נ. ניר:

ה צ ב ע ה

ההצעה שהסנקציות על שופטי צבור לא יוטלו
על ידי שופט מאותו הפאנל -

נחקבלה.

השאלה היא אם בכל מקרה יטיל את הסנקציות

נשיא בית המשפט המחוזי או שתהיה אפשרות, במקרה שהענין ידון בדרגת בית

משפט שלום, שהסנקציות יוטלו על ידי שופט השלום הראשי.

האם הפרוצדורה תהיה כזאת שיו"ר בית

ד. בר-רב-האי:

הדין אשר ממנו נעדר נציג הצבור, יגיש

חלונה על כך לנשיא בית המשפט המחוזי?

כיוון שהועדה החליטה על סנקציות, עלינו

ח. צדוק:

להכניס זאת למסגרת הרגילה. אין זה נהוג

ששופט אחד יגיש תביעה נגד שופט שני. קיימת פרוצדורה לגבי הגשת משפטים.

את המשפטים האלה מגיש זה אשר מגיש כל משפט אחר.

רל/אש

ועדת החוק, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שיערים ומספפות.

האם מגישים משפט נגד עד אשר לא בא

ז. ורהפטיג:

למשפט? אני מציע להשאיר זאת בידי

יו"ר בית הדין, או לפחות בידי נשיא אותו בית המשפט.

לא חשבתי כלל שזה ענין של משפט,

היו"ר נ. ניר:

אלא ענין אדמיניסטרטיבי בלבד.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שהסנקציות יוטלו על ידי נשיא בית
המשפט המחוזי -

2.

בעד ההצעה שהסנקציות יוטלו על ידי שופט
השלום הראשי או נשיא בית המשפט המחוזי,
לפי הענין -

רוב.

הוחלט: הסנקציות יוטלו על ידי שופט
השלום הראשי או נשיא בית
משפט המחוזי, לפי הענין.

ביחס למאסר, אני מסתפק במאסר סמלי

א. פרמינגר:

של יום אחד.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעה א. פרמינגר -
נגד -

3.
רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות ל-א. פרמינגר.

סעיף 4.

"(א) בית דין מוסמך לדון בכל עבירה נגד המשק.
" (ב) האמור בסעיף קטן (א) אינו בא לגרוע מכל
סמכות לדון בעבירה נגד המשק הנתונה לבית
משפט אחר על פי כל חוק אחר".

בסעיף זה יש הסתייגות לא. פרמינגר:

היו"ר נ. ניר:

"אין להביא אדם לדין על עבירה נגד

המשק, לפני כל בית משפט אחר, אלא אם העבירה קשורה בעבירה שאינה עבירה

נגד המשק, והקשר הוא כך שמוחר לצרף את שתי העבירות בכתב אשמה אחד."

זהו ענין האקסקלוסיביות.

רל/אש

ועדת החוק, חוק ומשפט

10.1.51

חוק למניעת הפקעת שערים וספסרות.

ח. צדוק:

סעיף 4(ב) הוא ניסוח של החלטת ועדת

המשנה באחת משתי הנקודות אשר הועברו

אליה על ידי מליאת הועדה, לדיון מחדש. השאלה היא אם לגבי כל עבירה

ובכל הרכב של בית דין למניעת הפקעת שערים וספסרות, יופיעו שני נציגי

הצבור, או שיהיו מקרים בהם ישב דן יחיד. השאלה הזאת קשורה בשאלה אחרת:

האם לבית הדין למניעת הפקעת שערים וספסרות תהיה סמכות אקסקלוסיבית

לגבי עבירות הנקראות "עבירות נגד המשק", או שתהיה להם סמכות מקבילה

בלבד. המצב הוא כזה שלפי החוק הקיים, מחוץ רשימה ארוכה של חוקים אשר

בהם דן בית הדין למניעת הפקעות שערים וספסרות, ישנם כמה חוקים שלגביהם

סמכותו היא סמכות אקסקלוסיבית, וישנם כמה חוקים שבהם סמכותו היא סמכות

מקבילה. ביחס לחוקים אשר בהם נתונה לבית הדין למניעת הפקעת שערים

וספסרות סמכות אקסקלוסיבית, יהיה צורך להרכיב בית דין של שלשה שופטים,

כלומר, לשתף את נציגי הצבור. בהצעת הממשלה הוצע להעניק לשר המשפטים

את הסמכות לצוות כי במקרים מסויימים ישב בעניינים אלה דן יחיד בלבד.

החלטתה של ועדת המשנה אשר דנה בזאת באה במסגרת לאחר החלטת קודמת: שהרכב

בתי הדין למניעת הפקעת שערים וספסרות יהיה תמיד הרכב של 3, כלומר: שישובו

בו תמיד נציגי הצבור. אלא שועדת המשנה החליטה כי סמכות בתי הדין

למניעת בתי הדין וספסרות לא תהיה אקסקלוסיבית, ואפשר יהיה להעמיד

אדם לדין על עבירות כאלה גם בפני בית משפט רגיל, בית משפט שלום או בית

משפט מחוזי, לפי חומרת העבירה. נוסף לכך סוכם בוועדת המשנה כי זה אשר

יביא את הצעת החוק בפני הכנסת בשם רוב הועדה, יודיע כי כוונת הועדה היתה

שהעבירות שתמורות תובאנה בפני בית הדין למניעת הפקעת שערים וספסרות,

בעוד שהעבירות היותר קלות והשיגרתיות - שקשה להגדירן באופן מדוייק -

יובאו לדיון בפני המערכת הרגילה של בתי המשפט.

א. פרמינגר:

אני מתנגד להחלטת הרוב משני טעמים. הטעם

הראשון: לדעתי אין למסור בידי התביעה

הכללית לעשות כעולה על דעתה וגם להיות הפוסקת אם להעביר ענין מסויים

לבית דין שיש לו חשיבות יותר גדולה, או לבית דין רגיל. אנחנו מקימים

בתי דין מיוחדים לענין זה, לא על מנת להקל אלא על מנת להחמיר. ואני אומר

כי התביעה הכללית והמנגנון המשפטי לא הוכיחו בשטח זה במשך השנה וחצי

האחרונות כי הם ראויים לאמון הזה. הם הוכיחו את ההפך: היתה פרוצדורה

א. פרמינגר:

של הקלה בדין וכו'. כל זה מוכיח כי התביעה הכללית אינה יכולה להיות נאמנה בענין זה.

אבל יש נימוק שני, והוא לדעתי היותר מכריע: אליבא דרוב הועדה יש כאן עונש מינימלי לרצידיביסטים. יש ויכוח מה הוא העונש המינימלי. אבל אין ויכוח על הצורך בעונש מינימלי לרצידיביסטים. דבר זה בא על מנת להחמיר לגבי רצידיביסטים. כלומר, יהיו מקרים שפושע יהיה צפוי לעונש מינימלי והוא לא יוכל אז להמלט מעונש. השופט לא יוכל להתחמק ממתן עונש מינימלי כי המקרה יהיה ברור; הוא יצטרך לחייב את הנאשם לדיון והנאשם יצטרך לשבת במאסר. במקרה כזה, יש בידי התביעה הכללית להשפיע לא רק על מהלך המשפט אלא גם על העונש עצמו. כלומר, התביעה במקרה זה תופיע כשופט, מפני שהחובע הכללי, בהביאו את הפושע למשפט בפעם השניה או השלישית, יוכל להביאו לבית-משפט רגיל ולא לבית-משפט למניעת הפקעת שיערים וספסרות. כאן, שום הסברה שניתנה בכנסת אינה משנה: הדבר נשאר לשיקולו של היועץ המשפטי. אתמול שמענו תשובה לשאלת ביתם לבב' גפן. יש דין רחמים ביתם לפושעים ואני חושש שיהיו דיני רחמים לגבי רצידיביסטים. בסעיף זה מוסר המחוקק ליועץ המשפטי לא רק תפקיד של מאאקאאלא חובע אלא גם של שופט. סעיף זה משאיר, למעשה, את השיפוט בידי התביעה הכללית. לכן אני חושב כי הכרחי לקבל את הסתייגותי.

י. קליבנוב: הערה קצרה לדברי פרמינגר: אם אין אמון

בתביעה הכללית, אפשר בכלל לזרוק את כל

הענין הזה לסל. אם יש אמון כי יש לנו או יכולה להיות לנו תביעה כללית, עלינו לסמוך עליה, ואם תפקידה של התביעה הכללית לתבוע עבריינים, לדחוף אותם עד כמה שאפשר ולהביאם לבית-המשפט, עליה לעשות את המוטל עליה לפי מיטב כוחה. אם אין אמון לתביעה הכללית - כל הענין הזה מיותר. או שנקים מבנה חדש לרדיפת עבריינים ונטיל את התפקיד הזה על מישור אחר, או שנסתפק במנגנון הקיים ובתביעה הכללית. יחכן שיש להכניס שיפורים במנגנון התביעה הכללית, והייתי רוצה לשמוע מהח' פרמינגר מה הוא מציע כדי לשפר את המצב בתביעה הכללית. אני חושב כי אין לדברים האלה כל יסוד וכי עלינו לסמוך על התביעה הכללית שתעשה את המוטל עליה.

ז. ורהפטיג:

אני מסכים עם ספיקותיו של חבר הכנסת פ

פרמינגר בנוגע להפקידו של היועץ המשפטי

בענין זה. אינני גורם את השיטה הזאת. כבר בכמה מקרים בחוקים אחרים נסיתי ללחום נגד זה שניחנת ליועץ המשפטי זכות מלאה להביא או לא להביא אדם למשפט, כרצונו. לדעתי, צריכה להיות חובה על היועץ המשפטי להביא משפטים. אבל בעיה זאת אינה שייכת לחוק הזה. היום נחונה בידי היועץ המשפטי סמכות גדולה מאשר הסמכות לשלוח אדם לבית-משפט רגיל במקום לבית-הדין למניעת הפקעת שיערים וספסרות: הוא יכול בכלל לא לשלוח אדם למשפט. אם אני מוסר ליועץ המשפטי סמכות בצורה מחייבת, לשלוח פושעים לבית-משפט רגיל רק בענינים סכניים, כדי להקל על בית-הדין למניעת הפקעת שיערים וספסרות - ואת זאת נאם בכנסת - ומכיון שיש לנו ענין עם אדם שהוא בכלל "בעל בית" על הכל, עלינו להאמין לו כי ישתמש כראוי בסמכויותיו אלה, כי הרי בידינו סמכויות יותר רחבות.

לעצם הענין, מכיון שישנן חסון עבירות טכניות שאינן צריכות להעסיק את בית-הדין למניעת הפקעת שיערים וספסרות, ומכיון שהעברת עבירות אלה לבי"ד למניעת הפקעת שיערים וספסרות מעכבת את עבודתו בענינים רציניים, אני סבור כי זוהי העצה היחידה להציל את בית-הדין למניעת הפקעת שיערים וספסרות ולאפשר לו לעשות את עבודתו.

ח. צדוק:

הצעתו של חבר הכנסת פרמינגר מצטיינת

בחנונה אחת: הוא מוכן להעניק בחוק זה

את כל הסמכויות המטריאליות (עונשים עד 20 שנה ודברים חמורים אחרים), יחד עם זאת הוא מציע הצעות פרוצדוראליות הנוגעות לביצוע החוק, אשר הופכות את המכשיר הזה של ביה"ד למניעת הפקעת שיערים וספסרות, לכלי בלתי יעיל.

חבר הכנסת פרמינגר טוען כי בבתי-הדין

נערמים תיקים. הוא מאשים בכך את התביעה הכללית. נכון שנערמים תיקים

בבתי הדין. כשראינו כי נערמים תיקים, הצענו לכנסת הצעות הבאות לתקן

את הפרוצדורה של בתי-המשפט ולעשותה יותר גמישה, כדי שאפשר יהיה להתגבר על הפיגור. אמרנו: לאו דוקא חמיר שלושה נציגי ציבור; במקרים קלים יכול

לשבת דן יחיד; לאו דוקא סמכות אקסקלוסיבית בתי-הדין האלה בכל מערכת

העבירות הזאת; לפעמים גם בתי-הדין הרגילים. אנחנו מציעים הצעות הבאות

ח. צדוק:

לעשות את המכונה הזאת יותר פמישה כדי להתגבר על הקשיים. חבר הכנסת
פאמאמאמא פרמינגר מצביע מצד אחד על הליקויים, ומצד שני מציע להקים
מנגנון כל כך נוקשה, שאני בטוח מראש - על יסוד נסיוננו בעבר - שהתיקים
ייערמו יותר מאשר הם נערמים כיום. אני בטוח כי אם תתקבל הצעתו של
חבר הכנסת פרמינגר, הרי בעוד שנה תהיינה ותהיינה לו סיבות נוספות
להתלונן על הליקויים של התביעה הכללית ועל הפיגור בבתי-המשפט.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד נוסח הועדה - 8.
נגד - מיעוט.

סעיף 4 נתקבל כפי שהוצע ע"י ועדת המשנה.

הסתייגות לא. פרמינגר.

א. פרמינגר:

הושמטה הסתייגות שלי בה הצעתי כי זכות
התביעה למשפט לא תנתן לתביעה הכללית בלבד,
אלא גם לאזרחים הגונים, בענייני ספפרות. אני דורש כי מי שסבל מספפרות,
יוכל גם הוא לתבוע למשפט. (ד. בר-רב-האי: גם במקרה שהתביעה הכללית חסרה?)
במקרה שהתביעה הכללית לא חסרה, הוא יוכל להצטרף אליה. אבל אני גם בעד
מתן זכות להגיש תביעה במקרה שהתביעה הכללית מסרבת להגישה. (א. חבורי:
האם חבר הכנסת פרמינגר אינו מבין כי זה אבסורד?) אפשר להגיד לשם תפארת
המליצה, שאם אין אמון בתביעה הכללית, כל החוק אינו שווה. אני חושב כי
החוק בכל זאת כדאי, ובכל זאת אין אמון. אלה הם שני דברים, ושניהם
נכונים. אני יכול להביא לכנסת עובדות על תיקים שנגנזו, תיקים שנגנזו
ע"י התביעה הכללית והיועץ המשפטי נתן הוראה לגנזם. לו הייתה זכות
התביעה נחנת גם לאזרחים, הייתי אני מגיש תביעה נגד באה-הקרור בתל-אביב
ומעניין היה איך היה נופל הדבר. (י. קליבנוב: האם נפיש להפנות לכך
את חשומת לבו של היועץ המשפטי?) כן, אבל הדבר נשאר בוועדה. בזמן הקרוב
אגיש שאילתא על כמה תיקים שנגנזו.

אביא לכם דוגמא מאוד בולטת: חברת "עסיס"

עברה את החוק בקשר לשימוש בסוכר. המפקח המזונות הקציב לה סוכר ובמקום
לייצר ריבה החליטה החברה לייצא מאותו סוכר, מיצים, כיון שזה יותר
השחלתם. הם עשו זאת במשך חדשים. כשחפסו אותם, אמרו: שלחנו דוחו"ת למפקח

א. פרמינגר:

על המזונות. הם טענו: אנחנו היינו בסדר. היות ונתעורר חשש שמא התעורר שערוריה ויתגלה מה עשה המפקח על המזונות, אשר חדשים על גבי חדשים לא בדק דוחו"ת, החליטו לגנוז את התיק ואת התרעומת גם יחד. אני אומר כי זכות כזאת אינה יכולה להנתן בידי התביעה.

מה המבדיל בין ספרות ורצח? אני אומר כי בפשעים הקשורים עם ספרות, ישנן פגיעות חמורות בחלקי ציבור רחבים. אם היחה זכות להצטרף לתביעה במשפט כמו משפט יעקובוביץ, בודאי שזכות זאת צריכה להנתן גם כאן. אני תובע כי גם במקרה שהתובע הכללי לא יגיש את המשפט, יוכל האזרח להגישו. אגב, דבר זה כלל אינו אבסורדי, כי בארצות רבות יש תביעה אזרחית ליד התביעה הכללית, ואין זכות אקסקלוסיבית לתביעה הכללית.

ת. צדוק:

ההסתייגות הזאת, מקומה בסעיף 6(א). אבל מאחר שהתחלנו בענין זה, יתכן שכדאי לסיים

את הדיון בנקודה זאת.

לא רק בארצות אחרות אלא גם בארצנו קיימת אפשרות לפי החוק, שאזרח רגיל יגיש תביעה פלילית. הפרוצדורה היא כזאת: כאשר התביעה הכללית מסרבת להגיש תביעה, היא צותנת תעודה ומאשרת שאינה מגישה את המשפט מפני שהיא חושבת כי אין בו אינטרס ציבורי. ישנם מקרים שיש בהם עבירה פלילית טכנית או שיש בהם חומר לעבירה פלילית, אבל אין בהם אינטרס ציבורי. אז יכול כל אזרח להגיש תביעה לבית-המשפט.

אם סעיף 6(א) יתקבל כפי שהוא - "לא

יוגש כתב אשמה לבית דין אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל או על ידי בא כוחו" - הוא מבטל את אותה האפשרות הקיימת לפי החוק לגבי משפטים פליליים; שאזרח יוכל להגיש תביעה במקרה שהתביעה הכללית חסרה. דבר זה הוכנס מפני שהיה חשש כי בעבירות מסוג זה, אם תיפתח דרך לאנשים להגיש משפטים, יתכן שיהיה זה גורם להטרדה ואמצע והאמצע עבודה מיותרת על בתי-המשפט. הסעיף הזה מפורסם על ההנחה כי בעניני ספרות קיים בדרך כלל אינטרס ציבורי.

רל.

ח. צדוק:

הסתייגותו של חבר הכנסת פרמינגר

מכוונת, למעשה, למחוק את סעיף-קטן (א).

ופירושה כי לגבי עבירות אלה יונהג המצב המשפטי הקיים בדרך כלל.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הצעה א. פרמינגר - 3.
נגד - רוב.

ההצעה לא נחקבלה.

הסתייגות לא. פרמינגר

(ההסתייגות תועבר לסעיף 6(א)).

סעיף 6(א).

"נאשם שיצא חייב בבית דין על עבירה נגד המשק, דינו, על אף
האמור בכל חוק אחר -

(1) אם היה זה בית דין ליד בית משפט שלום - מאסר עד ארבע שנים
או קנס עד ארבעת אלפים או שני העונשים כאחד;

(2) אם היה זה בית דין ליד בית משפט מתווי - מאסר עד שבע שנים
או קנס עד שבעת אלפים לירות או שני העונשים כאחד."

היו"ר נ. ניר:

הסתייגות לבן-עמי, בדר ופרמינגר.

לא

אם/תקבל הסתייגותי בסעיף 2, יש לי כאן

ז. ורהפטיג:

הסתייגות אבנטואליה.

מ. בן-עמי:

אני אומר כי בי"הד איננו הגורם לעונש,

אלא העבירה, היא הגורמת לכך. מידת העונש

אינה נקבעת לפי הרכבו של בי"הד אלא לפי מידת חומרת העבירה. אל האמרו

לי כי חומרת העבירה, היא כאילו הקובעת מי דן בעבירה. לכן, אני מתנגד

לשני הרכבים בשתי דרגות, לענין זה. ממשלה המנדט הנהיגה את הנוהג הזה

והשתמשה בו לא פעם. יש בכך משהו לא-מוסרי, ולא תמיד אנחנו יורשים

מהאנגלים את הדברים הטובים. אם כיום אנחנו המחוקקים לעצמנו, מדוע

עלינו ללכת בעקבות תחיקה גרועה? אם אנחנו קובעים מאכסימום של עונש

על עבירה מסויימת, לא הרכב ביה"ד ולא דרגת השופט קובעים את מידת העונש.

א. פרמינגר:

אני חושב כי לאחר הסברתו המפורטת של

ראש הממשלה בענין השוק השחור והפשעים

הקשורים עם השוק השחור, ברור מאוד כי על אפילו עונש של עשר-חמש-עשרה

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט

10.1.51

חוק למניעת הפקעת שטחים וספסרות.

א. פרמינגר:

שנות מאסר, הוא עונש קל. בעצם, הצעתי כעונש עבודה מחנכה בנגב, אך מר צדוק הוכיח לי כי אין לנו כלים כאלה. אילו אפשר היה לעשות זאת, היינו יכולים להביא ע"י כך לרפורדוקטיביזציה של העבריינים. נרחעתי מאצא מהצעתי, כי מסיבות ידועות לא רציתי ליצור תקדים של מחנות עבודה, כיון שעדיין לא ידוע מי ישב שם. מכל מקום, אני חושב שעשר שנות מאסר זה עונש מאכסימלי הגון לגבי טפילים וספסרים. לדעתי, הועדה צריכה לקבל זאת. למעשה, כל העונשים הכפפיים הגדולים שהוטלו עד עכשיו, נחקבלו ע"י הספסרים בצורה כזאת, שהם הכניסו את הקנס לחשבון ההוצאות הכלליות של הסחורה. הרי אין זה עונש מינימלי זה עונש מאכסימלי הכנסת צריכה לקבל זאת, אם רצונה לעשות צעד הפגנתי מחנך.

היו"ר נ. ניר: אני בעד הצעתו של בן-עמי. בדרך כלל, אין

לביית-משפט השלום סמכות להטיל קנס של 4000-5000 ל"י. בחוק זה אנחנו ממילא יוצאים מגדר החוק המקובל, ואם אנחנו כבר עושים זאת, מדוע להבדיל במקרה זה בין בית-משפט שלום ובין בית-משפט מחוזי, ולאפשר העברת משפט מכאן לכאן? מוטב למסור זאת לבית-משפט אחד בלבד.

בשנת 1948 קבענו עונש מאכסימלי של

2500 ל"י. גם אז ידענו כי אין זה מספיק, כי יש יהודים המרוויחים פי עשר יותר מזה, וזה כדאי להם.

אני נוטה להצעה שיהיה עונש אחיד ומאכסימלי:

עד חמש-עשרה שנות מאסר ו-25000 ל"י.

ד. בר-רב-האי:

אני מקבל את ההנחה הרצויה, אבל אינני

מקבל את ההנחה השניה, ביחס לגוללו של

העונש. אנחנו שאנחנו מצווים על צעד הפגנתי ע"י הגדלת העונש. אבל אין

אנחנו צריכים לעשות מהדבר גרוטסקה, בצורה כזאת שאיש לא יקבל זאת

ברצינות. חבר הכנסת פרמינגר מציע עונש מאכסימלי שאותו יוכלו להטיל

שני בתי-המשפט - אם נקבל את חיקונו של בן-עמי שאני מצדד בו - עד

חמש עשרה שנות מאסר. אם נבטל את עונש המוות, העונש המאכסימלי שיהיה

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שוורים ופפסרות.

ד. בר-רב-האי:

קיים במדינה, יהיה מאסר עולם. זאת שהעונש על עבירות אלה יהיה השני בגודלו במדינה. אני חושב כי דבר זה יעשה את הרושם ההפוך. אם מציעים חמש-שבע שנות מאסר, זה בודאי לא מעט, וזה עוד בגדר של תפיסה. 15 שנות מאסר לא יפחידו אף אחד, מפני שאין זה עונש ריאלי. גם בבית-המשפט לא יתיחסו לעונש הזה ברצינות.

האם תהיה הסכמה לפשרה של 15000 ל"י
ועשר שנות מאסר?

היו"ר נ. ניר:

א

אני חושב שכן. בכל אופן, עונש כזה
יעורר יחס יותר רציני.

ד. בר-רב-האי:

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

הצעת מ. בן-עמי שלא יהיו שני עונשים מכסימליים
לפי הרכבי בתי-המשפט, אלא עונש מאכסימלי אחד -

נתקבלה.

הסתייגות לי. בדר.

15
בעד הצעת הפשרה: עונש של 15 אלפי ל"י ו-10 שנות מאסר - 6.
בעד עונש יותר קטן - 4.

הוחלט: העונש המאכסימלי יהיה: 15 אלף ל"י ועשר
שנות מאסר.

הסתייגות למ. בן-עמי: 5 שנים ו-5000 ל"י.
לי. הררי: 7 שנות מאסר.
לי. בדר: 5 " " ו-5000 ל"י.
לז. ורהפטיג: 5 " " ו-10000 ל"י.

יש לי בקשה למסתייגים: שלא יסבירו

א. פרמינגר:

את הסתייגותם בצורה שתעודד את השופטים

להקל בעונשים.

הרי מישהו יענה למסתייגים.

ד. בר-רב-האי:

רל.

ועדה החוקת, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שיערים וספסרות.

סעיף 5(ב).

"נאשם אשר - לאחר שכבר נחתיב קודם לכן על עבירה נגד המשק יצא מלפני בית דין חייב בדינו על עבירה חדשה, דינו -

- (1) אם העבירה החדשה עברה לפני תחילת תקפו של חוק זה - מאסר לתקופה לא פחות משבועיים;
- (2) אם העבירה החדשה נעברה אחרי תחילת תקפו של חוק זה - מאסר לתקופה שלא פחות משלושים יום;

אך בית דין יהיה רשאי, בשים לב לנסיבות מקילות שיצוינו בפסק הדין, להטיל עונש מאסר לתקופה קצרה יותר או לא להטיל עונש מאסר כלל."

היו"ר נ. ניר: בסעיף זה הסתייגות לא. פרמינגר, י. לם

ומ. ק-עמי. חברי הכנסת לם ופרמינגר

מציעים עונש מינימלי על עבירה שניה - שלושה חדשי מאסר. חבר הכנסת בן-עמי וורהפטיג מציעים עונש מינימלי על עבירה שניה - שבועיים מאסר. חבר הכנסת פרמינגר מציע לקבוע עונש מכסימלי על עבירה שניה גם בבית דין שליד בית משפט שלום - חמש עשרה שנות מאסר ועשרים וחמשה אלף לירות, ולמחוק את הפיסקה המאפשרת לבית דין להטיל, בנסיבות מקילות, עונש שלמטה מהמינימום. חבר הכנסת לם מציע עונש מינימלי על עבירה ראשונה של ריוח מופקע, מחיר שלמעלה מהמכסימום החוקי, העלמת מלאי או סרוב למכור - חודש מאסר.

א. פרמינגר: גם ללם וגם לי היה שיקול כאשר הצענו

את הצעתנו בקשר עם עונשים מינימאליים.

לא צאצא בקלות הצענו זאת. אני רוצה לציין כי כל חברי הוועדה מציעים בענין זה עונש מינימלי, וכן גם משרד המשפטים. הסיבות לכך מובנות. לם ואני אמרנו כי אם יש להטיל עונש מינימלי לגבי רצידביסטים, יש צורך להחמיר בענין זה, דוקא על מנת שלא יפרשו השופטים את החוק כפי שחשש ורהפטיג. כמו כן הצענו להכניס מינימום של שלושה חדשים במקרים של רצידביסטים.

מ. בן-עמי: הצעתי שלא יהיה כלל מינימום לגבי

רצידביסטים. יש כללים בחוק לגבי

רצידביסטים, ולפיהם ננהג גם בענין זה.

ז. ורהפטיג: אני מציע כי המינימום בסעיף (ב)(2)

יהיה שבועיים, כלומר, לא להחמיר בענין

זה. אני מציע זאת, מפני שלפי מבנה החוק שלנו אין בכלל מינימום אלא

רל.

ז. ורהפטיג:

בחוקים חדשים, ועדין לא הכנסנו את החירוש הזה. כל עוד לא הכנסנו את המינימום בחוקינו, עצם הכנסת המינימום הוא דבר חמור. לגבי מערכת משפט שלא קיים בה מינימום, מספיק לקבוע מינימום של שבועיים.

אני מציע שהרצידיבה תהיה מוגבלת

לשנתיים מהעת שנעשתה העבירה הראשונה. המושג "רצידיבה" צריך להיות מוגבל. אי-אפשר שהגיד שאם משהו עבר עבירה לפני עשרים שנה, הוא כבר רצידיביסט למשך עשרים שנה. אצלנו מקובל המושג של חזרה בתשובה. לכן אני מציע להגביל את תקופת הרצידיבה. אינני עומד דוקא על שנתיים. אני מציע שנתיים, אבל בכל אופן, יש להגביל זאת.

יחסי לבעיה הזאת נקבע לפי הגישה למינימום.

ד. בר-רב-האי:

לכן, אני מציע להחליט קודם על בעיה

המינימום.

אני חושב כי הגיונית מאוד הצעת ורהפטיג

ת. צדוק:

ביחס לרצידיביסטים, ויש לקבלה, מפני שמכנת

העונש המזנימלי אינה יכולה להיות חלויה עד אין סוף.

בסעיף זה שתי בעיות: בעיה אחת היא בעיה

גובהו של העונש המינימלי; בעיה שניה היא האם העונש המינימלי מחייב

תמיד או שיש להשאיר איזה שהוא פתח להקלה במקרים מסויימים. לפי ההצעה

של עונש מינימלי של שבועיים מאסר, הפתח הזה אינו קיים כלל.

מה ראינו דוקא בתקופה זו של מלחמה בשוק

השחור, להציע הקלות? על יסוד הנסיון שהיה לנו במשך שנתיים אלה, בהן

היה קיים מינימום נוקשה ללא כל אפשרות של הקלה, הגענו למסקנה כי

הנוקשות אשר כוונתה להחמיר, היא חרב פיפיות, ומביאה לא להתמרה אלא

להקלה. לא הצענו את הצעתנו בחלל ריק, על יסוד מחשבות ערטילאיות, אלא

מחוך נסיוננו. ראינו כי במקרים רבים כאשר היה חומר הוכחה מספיק להרשיע

את הנאשם, אך העבירה הייתה עבירה טכנית קלה והמסיבות היו כאלה שהיתה

זאת עבירה שניה, השופט ידע כי ע"י הרשעה הוא יהיה חייב לשלוח את הנאשם

למאסר ועל כן זיכה אותו לחלוטין. לכן חשבנו כי מוטב לפתוח כאן נתיב

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.51
חוק למניעת הפקעת שטחים וספסרות.

ה. צדוק:

ולאפשר לשופט לסטות כאשר ימצא לנכון.

חבר הכנסת חבורי טען: הלא הסיפא

הזאת מבטלת לגמרי את הרישאן אין זה כך. בלעדי סעיף זה, השופט שומע את העדויות, מרשיע את הנאשם ומטיל עליו קנס של 5000 ל"י בלי להטיל את עונש המאסר המינימלי, ובלי להוסיף לכך הנמקה. כאשר סעיף זה קיים, הוא מחייב את השופט להטיל על רצידיביסט עונש מינימלי, וכדי לא להטיל את העונש המינימלי, חייב השופט לנמק בפסק-הדין את הסיבות בגללן נמנע מלהטיל את העונש המינימלי.

שר המשפטים פ. רוזן: אני רוצה בהודמנות זאת - כפי שעשייתי

כבר בהודמנויות קודמות - לחוות את דעתי כי בכלל דרושים לנו עונשים מינימליים במערכת החוקים שלנו, לא לגבי כל העבירות אבל לגבי מספר די ניכר של העבירות. כפי שהזכרתי כבר, נתקלתי בעניין זה בהתנגדות חריפה במשרד המשפטים, מטעם היועצים המשפטיים. גם שפירא לא רצה לשמוע זאת וגם היועץ המשפטי, שהוא בכלל רך-לב, ומאוד מאוד פרוגרסיבי ואינו מאמין בעונשים, ויש לו בכלל השקפה מודרנית מאוד על אי-היעילות של העונשים; גם הוא מתנגד לכך בכל חוק. בדרך פשרה הצענו בזמנו את הנוסח שאתם מוצאים כאן, לגבי החוק המטיל עונשים על תעבורה בדרכים.

אני מוכן להתפשר על הנוסח הזה אשר לפיו יהיה בית-המשפט רשאי, אם ימצא כי בעבירה מסויימת ישנן מסיבות מקילות, לא להטיל את העונש המינימלי. אין זה לגמרי לפירותי, אבל אני מוכן לקבל זאת כפשרה. לא הייתי מתנגד אילו הייתה הועדה מותקת את הסעיף הזה. אבל גם לי נראית הצעת חבר הכנסת ורהפטיג, להגביל את הזמן בו נחשבת עבירה לעבירה-חוזרת. בדיון על חוק התעבורה אמרתי כי שנתיים זו תקופה יותר מדי קצרה לעניין זה. אני הייתי מציע שלוש שנים כחוקפה אשר בה נחשבת עבירה שניה לעבירה חוזרת.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

10.1.51

חוק למניעת הפקעת שיערים וספסרות.

רל.

היו"ר נ. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה שעם קביעת עונש מינימלי לרצידיביסטים
הנתן אפשרות לבית-המשפט להקל במסיבות מקלות
נגד
= .6
.3

ההצעה נתקבלה.

הסתייגות לא. פרמינגר.

(אם יוחלט כי אין מינימום, היפול ההחלטה הזאת).

בעד ההצעה לקבוע מינימום לעונש לרצידיביסטים - .5
נגד - .5

בשאלת המינימום - שתי דעות בועדה.

בעד קביעת מינימום יגן בכנסת ז. ורהפטיג.
נגד " " " " מ. בן-עמי.

בעד הגדלת המינימום
נגד - .3
- רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות לי. לם וא. פרמינגר.

ההצעה להגביל את תקופת הרצידיבה -

נתקבלה.

בעד ההצעה שתקופת הרצידיבה תהיה שנתיים - .4
" " " " 3 שנים - .7

הוחלט: כעבירה חוזרת תיחשב, אם נעברה
עפעם השניה בתוך שלוש שנים.

בשבוע הבא נמשיך בדיון על חוק זה.

אבל אני מבקש מחברי הועדה להיות מוכנים להצבעה על שיטת הבחירות,

במקרה שנסיים את הדיון בחוק זה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45.